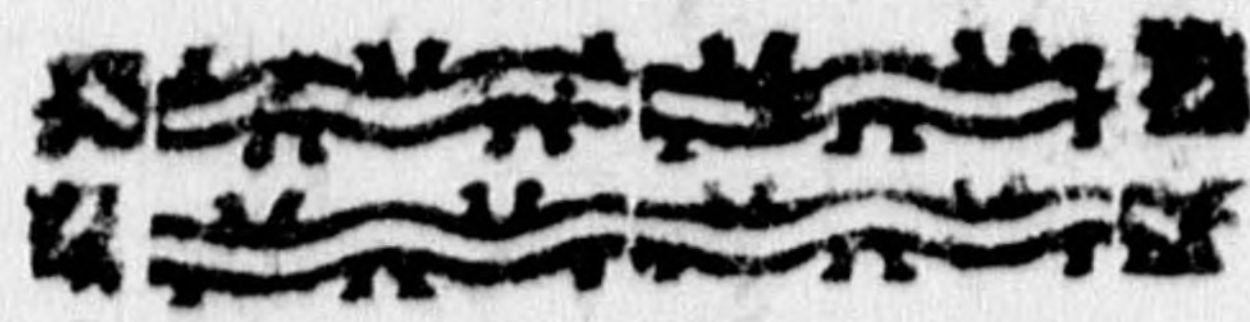

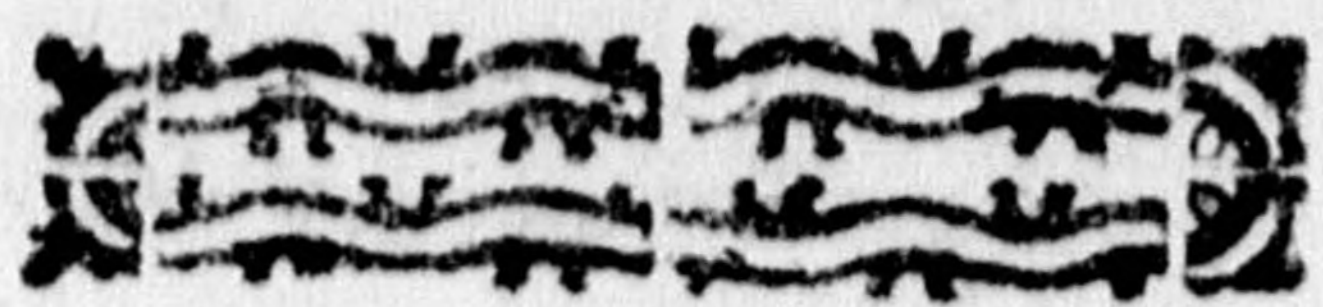
Az Elyséumban Voltér és Mirábó.

Mi hirt hallottál a' felső Világról a' mi Hazánk-
ból *Mirábó*? ezt kérde *Voltér* a' múlt hónap-
nak 30 dikán *Mirábótól*; mellyre ő háromszori feje
meg tsoválásával ezt felelé: Nem hiszed Barátom,
ha el beszéllem! — hitel felett való dolog! — és
ha igaz, hijában fáradtunk miketten a' Felső Vilá-
gon, hijában készítettem én a' *Revolutiót* Frantzia
Országban — meg vagyunk löve — Éppen ebben
a' szempillantásban (Jan. 30.) érkezék ide *Fránk-
furtból* és *Máintzból* egyszersmind 2 Posta legény,
kik nékem ezt a' véletlen hirt hozták a' felső Vi-
lágról, mellyet néked most miogyárt keservesen fo-
gok elé beszélni — légy figyelmetességgel! — —
„ A' Frantzia Nemzeti Gárdának fő Vezére *Fajette*
titkos parantsolatot ad 8000 Nemzeti Gárdának,
hogy ezek egész készülettel állanak el az Ország út-
ját eddig 's eddig. A' Gárdák, kik a' dolog' tzel-
jából semmit sem tudtak vala többet, tsak hogy a'
ki-rendelt helyeken vigyázattal légyenek, meg-te-
szik a' magok kötelelségeket. *Fajette* a' Frantzia
Királyi Korona Hertzeget egy Kotsiba ültetvén ma-
gával, más Kotsiban pedig a' Király, és a' 3-dik-
ban a' Királyné, egész tsendességgel ki jövének Pá-
risból Anglus Kalmár álortza alatt, azon kívül,
hogy az egész Frantzia Nemzet, annál is inkább
az útokan el-állított Gárdák valamit tudhattanak
vólna belölle. *Fajette* elől minden akadály nélkül
ki-jött az Országból a' Korona Hertzeggel; de a'
Király és Királyné, midön az utolsó Frantzia Postá-
ra *Metzbe* érkeztenek vólna, meg-esmertetének a' Pos-
ta Mester fiától, ki azonnal Attyának jelentvén, kik
vólának az utazók, mind a' Király, mind a' Királyné
meg-tartoztatának. Mi leve hát végre belölle? *Fá-
jette*, ki már előre *Brüszfelbe* érkezett vala a' Korona
Hertzeggel, tsak el tsudálkozáék, hogy a' Király és

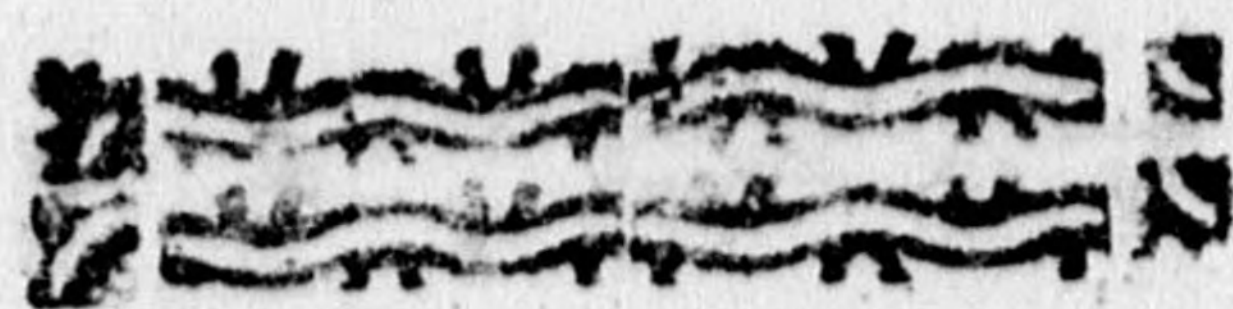
Királyné olly későre érkeznének ; azért fegyveres rendelést tévén *Brüszszelben* , mind a' Király , mind a' Királyné szerentsésén által-jövének , és velek edgyütt a' *Metzi* Komendáns *Bovile* Ur-is. Már most Frantzia Feldmarsal *Fajette* a' Frantzia Korona Hertzeggel *Brüszszelben* , a' Király *Luxenburgban* , a' F. Királyné pedig *Monsban* — és így minnyájon Frantzia Országon kívül Ausztriai Belgiumban egész bátorságban lenni mondatnak. Hiszedé mind ezeket *Voltér* ? gondoltad volnaé , hogy ez így történnyék ? és képzeledé , mi lesz ennek vége 's következése ? Ez a' leg-ujjabb történet mind a' felső , mind az alsó Világból , és ehez hasonlót többé soha senki se hallott. — *Voltér* mind ezekre vállot vonintván , tobákat szippant , és a' Nagy *Fridrikhez* indula , hogy a' *Mirábotól* hallott hireket elé beszélje , 's el-is beszélé ; de semmi Ujságot nem monda ; mert már *Fridrik* — ki a' felső világbéli Ujság Leveleket mind olvassa , ezt is a' *Fránkfurti* , *Máintzi* , 's más felső-világbéli Levelekből olvasta vala. Sőt elé vevé a' *Koloniai* 27-dik Juniusban költ Ujság Levelet , melyből ezen *Párisi* tudósításokat olvasáki néki szóról szóra :

„ *Páris* 21. Juny. Éppen most , midőn ezen Levelemet irám , dél előtti tizedfél óra vagyon. Éppen most hallatik nállunk az ujj hidakról a' rettenes ágyu dörgés. A' minden uttzákban és külső belső Városokban meg-perditett dob-szó el-fogta a' levegőt , és minden felé az kiáltatik : A' Király az egész Királyi Familiával el-szökött. Az utak és uttzák rakva vagynak a' fel lármázott véghetetlen sokasággal. A' Királyi (*Thuilleien*) múlató Háznak és Kerteknek Kapui bé zárattak. A' Sokaság teli torokkal kiáltja : el-árultattunk , és kívánnyá , hogy Frantzia Ország Köz-társasággá váljék. Némellyek azt erősitik , hogy minnyájon , mind a' F. Férfiak , mind az Asszonyok Nemzeti Gárda Köntösben a' Vár-örzői előtt menének el. A' Vigyázaton lévő Komendáns a' Tanáts házhoz vitetett fogságba , és ha a' vigyázó Katonaság ellent nem áll vala fel-

la fel-akasztatta volna azonnal a' Nép — de így is úgy meg verettetett és tépetett, hogy a' leg-kegyetlenebb halált ábrázolja vala magában. Edgyik kezében egy irást tart vala, és mellette egy Tiszt mégyen vala. Mindenek *Builli* és *Fájet* (e' más *Fajet*; az első *de la Fajet*) ellen lármáznak; kik mindketten a' Város-házánál vagynak fogva. Ebben a' szempillantásban kezdének minden harangokat megvonni. — A' Nemzeti Gyűlés a' belső Ministernek megparatsolta, hogy azon pertzentésben mingyárt Kurirokat küldjön az Országok minden székeleteibe, hogy a' határból csak egy ember is ki ne bocsáttassék. A' nép a' Ministerek fogságát kívánja. A' Tanács ház előtt olly nagy a' tolyongó nép sokasága, hogy senki sem bé sem ki nem mehet. Itt a' dolgok leirhatatlanak. Reszket a' penna féltembe kezemben, hogy ma este, vagy holnap rettenő dolgok történnek közöttünk. Minden történetekre nézve minden ágyuk töltve vagynak, égnek az ezeket gyújtó Kanotzak, és a' Zászlók minden felé függenek. Sokokat ki-jegyzetnek már az ölésre. A' Sz. *Antal* külső Városházából a' Nemzeti-Gyűlésnek 2 Tagjai *Camus* és *Cazales* el-fogattak és fogságra vitettek. — Barátom! nálunk rettenetes tekintetűek a' dolgok!! A' Nemzeti-Gyűlésben olly nagy a' láрма, hogy *Péter* nem érti *Pált*. A' külső Városiak a' belső Városra kívánnak rohanni. — Boldog Isten!! mit érünk — el-marad a' Postáról Levelém, ha többet irak — *adieu*!!

Párisból ugyan ezen nap délutánni 8 órakor. — „Egész nap azon mesterkedünk vala, hogy meg tudhatnók, mely után ment legyen-el a' Király, de még eddig nem tudhatjuk. A' Nép ma egész nap dühött tolyongással járt széllyel az uttzákon, és a' tzimerekből a' Király és Királyné neveit törölték szaggatták. A' *Bankó-ház* bé-volt zárva 's Komédiák sem tartattak. Az egész Város arra öztönöztetett, hogy ki-ki a' maga Házát *illuminálja*; valamint 1789-dikben 13 és 14. Juliusban történt. Egy szóval éppen úgy vagyon most dolga ezen Vá-

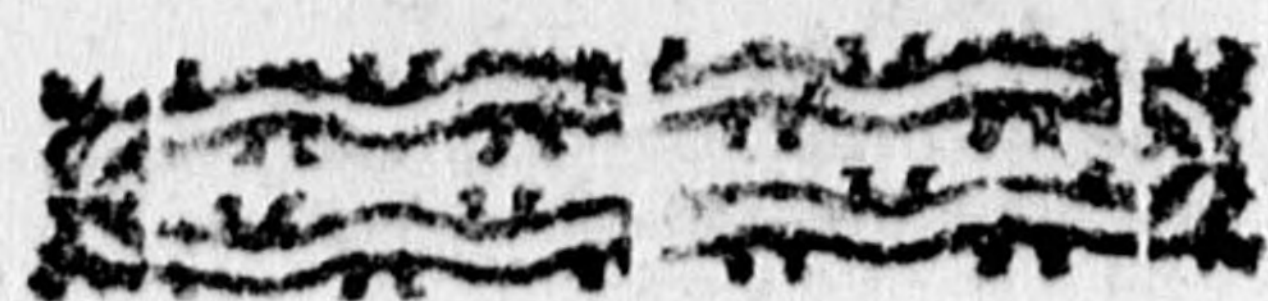
rosnak, mint a' Revolutzionak kezdetekor. — Mikor ezeket eddig olvasta volna *Fridrik, Vóltér* előtt, azt mondja néki: *Vóltér!* tudodé, hogy minden nagy dolgokról költ első hir kéttséges, vagy nagyított, vagy kitsinyített, és így nem tökéletes szokott lenni, halgasd meg azért mi vagyon írva ezen Kiss Bétsi Levélben, mely tegnap Bétsben közönségesen ki adatott, és egy garason nyilván árul-
tatott, mely szoról szóra ez:

*A' Frantzia Királynak el-szaladásáról és el-fogat-
tatásáról (Augsp. N. 153.) — Páris Juniusnak 21-
dikén dél-előtti 11 órakor. — „Ma még reggeli
5 és 6 óra tályban egy rettenetes hir futá-el egész
Városunkat, melly a' népet azonnal egészszzen fel-
zendité. Minden uttzákban ezen kiáltás kezd vala
haladni: Oda van a' Király egész Familiájával!!
mely szó egy véletlen menykő ütés helyett vala a'
Nemzeti-Gyűlésnek. Azonnal ölzve gyüle a' Nem-
zeti Tanáts. Küldik vala az Országnek minden ré-
szeibe a' Kurirokat, az egész Nemzeti Gárda fegy-
verben álla ki; a' lárma ki mondhatatlan vala az
egész Városban, nevezetesen a' Királyi Kastély előtt.
Az *Aristokraták* fenyegetődznek, 's azt mondják,
hogy 3 szor 24 óra alatt 200 ezer fegyveresek fog-
nának *Páris* kapui előtt meg jelelni, hogy a' Nem-
zeti-Gyűlést és annak minden tagjait fel-aggasák.
Már most a' 2 rész között leg nagyobb vér-feredőt
várjuk minden órán. — — *Strafsburg* 23. Jun. —
„A' Király, a' Királyné és a' korona Hertzeg Ju-
niusnak 21-dikén reggeli 3 órakor, *Párisból, Meau-
ron, Chalonan, Marne, és Verdünnen* keresztül szép
tsendesesen *Belgiumba* ment. Az egész út minden a-
kadály nélkül foly vala egészszzen *Várenne* falujáig,
mely *Verdüntől* tsak 3 fertály órányira esik, hol
a' Király és a' Királyi Familia meg-tartoztaték;
mely illyen formálag esék: A' Posta Mesternek e-
szébe ütlődik, hogy ezen általa expediált 6 — 6 lo-
vas Kotsik, mellyekben egy vastag kövér Ur, egy
Dáma, gyanusok lehetnének; azért, mint hogy már
a' Kotsik a' Posta háztól meg-indultanak vala, lóra
ül*

ül és rövidebb úton elejekbe nyargalván, *Verdünben* 's] másutt fel-lázzasztja a' Nemzeti Gárdákat. Azonban meg-sajditja, hogy az egész Környékben nyüzseg a' fokaság, kik már a' Királyt várják vala, hogy a' széleken által kisirjék; tehát veszedelmesnek láttatik vala a' Király el-fogattatása, rettenetes lépések történének. Gróf *de Ganges* egy igen nagy *Aristokrata* 2 pistoly lövéssel löveték-le lováról — *Obeſter Bouille*, a' *Nancy* Komendánsnak fia, a' Nemzeti Gárdák által darabokra aprították, és ennek Attya a' szélek-felé el-szalada. — Egy szóval a' Király és az egész Királyi Familia még az nap estvére *Chalonsba* vissza-vitetének, a' hol meg-hálának. — A' Királynak ezen vissza-vitetetését irtozatosan írja-le egy idegen Levél; de valamennyi tudósítások még ezen dologról kezünkhöz jöttek, mind ellenkeznek egy-mással, azért várjunk bizonyosabb tudósításokat. Mi addig azt tartvuk bizonyosnak, hogy a' Frantzia Király *Luxemburghban*, vagy *Brüszszelben* vagyon, a' Királyné pedig *Monsban*.

Utolsó jegyzések. — A' mi F. Udvarunk igen frissen vagyon. *Laxenburghban* a' múlt Vasárnap pántzélban öltözött fegyverkezés tartatott, és este tüzi-játék; mellynek nézésére tsak nem egész Béts itt jelenvén-meg, olly nagy vala a' tolyongás, hogy a' nép már pénzel sem kaphat vala magának enni valót. A' Fiákerek Kotsisok 3 aranyat kérnek vala *Laxenburgig*, a' hová máskor 2 forintért is örömeſt ki-kotsiznak. — Ezen hónapnak 8-dikára várjuk a' Tseh Ország *Deputatit* Bétsbe, kik ő Felségét a' Koronázásra fogják az Ország képeben meg-híni — 9 dikben Szerentsénk fog lenni Felséges Urunkat szemeinkel látni Bétsben. — A' Békeſségéről még semmi bizonyost nem mérünk írni többet, hanem hogy már meg-van, abban itt senki sem kételkedik. — Az útozó Sergek közzül némelleyek meg-állittattak a' további parantsolatig — de talám ezeknek más felé kelletik minden órán mozdúlni — hová? azt ki-ki gondolhatja. — Itt Bétsbeu

Bétsben ugy hiszik némellyek, hogy a' Szisztovi *Congressus* ujra folyna. Az igaz, hogy a' Béts vára árkában szüntelen dolgoznak ma is az ágyuk és ágyu gollyóbisok körül szorgalmasan — és egy néhány 100 táborigi szekerek vagynak meg rakodva 's fel-ernyözve készen az útozásra — merre? ezt se tudjuk. — A' Tanácsos *Brambilla* Ur jóvaslására azt végzette ő Felsége, hogy ennekutánna a' *Græntz* vagy Határnak Sergeknél lévő *Chyrurgusok* is 600 forint elztendei fizetést fognak venni, mint más Sergeknél lévők. — A' mi hireink mind tsak olyanak, mellyeknek vagy meg erősítetéseket, vagy meg-tzáfolásokat várjuk; azért tsak tsendesen bánunk még ezekkel, de minden órán bizonyossakkal fogunk szolgálni.

A' *Kassai* Könyv vizsgálói hivatal, a' f. M. Helytartó Tanácsnak végzéséből, az Akadémiának helybéli, és Districtualis tudomány-béli igazgatójának, B. *Sahlhausen Moritz* Urnak adattaték ezen napokban által. — Ugyan ezen Akadémiában a' Természeti és az Ország Közönséges Törvényé tanítójának üress helye' bé töltése végett, a' F. Királyi Rendelések szerint, a' jövő Septemb. 9-dikén a' *Pesti* Univerfitásbann próba Gyűlés fog tartattatni: mellyre mindeneknek, kiknek vágyások és ilendő tehetségek vagyon, szabad és bátorságos megjelenés engedtetik.

Török Birodalom. — Török Szomszédjainknak bővebb esmertetésekre, kívántunk egy *Lenk Josef* nevezetű *Württemberg* Regementjebéli Draganyosnak vallástételéből némelly töredékeket ide iktatni: — 1788-dikban Aug. 29-dikén esett Török kézbe a' meg nevezett Draganyos, azon alkalmatoíssággal, midőn F. M. L. Gróf *Wartensleben* viszsa vonta Népét *Mehádiától*, *Teregovához*. El-fogatása után néhány napokkal, ki-állittatott *Lenk*, a' maga egész készületében egy nagy kerületbe, mellyet feles számú Törökök formáltak, 's próbákat tétetett rajta, minémű óltalmúl szolgálhat a' melly-vas, és

a' sisak, a' golyóbis, és! fegyver ellen. Parantsolta t. i. némelly Törököknek, hogy keménnyen megtöltvén piztollyaikat, löjjenek bizonyos mefzsiségről a' *Lenk'* mellyére. Ki-állotta a' golyóbisokat szerentsésen a' melly-vas; annakutánna néki estek a' Törökök a' sisaknak; kezdtek azt irgalmatlanúl vagdalni: mig nem végre két felé is esett, 's szegény *Lenk* igen nagy sebet kapott a' feje' kaponyáján. — *Konstántzinápolyba* lett érkezésével, 6 büdös fővel aggatták körül *Lenket* a' Törökök; 's számárta ültetvén, három nap hurtzolták egymás után az úttzákon. A' durva nép, nevetve tsúfolta, 's sárral és kövel hajigálta!!!

Egyik Párisi Levélből azt olvasuk, hogy Pruszszus Status Minister Gr. *Hertzberg*, meg-illetődvén a' rólla költetett sok rend-béli hireken, ez iránt egy *Etserney* nevezetű Frantzia Grófnál következő irásával jelentette a' maga ártatlanságát. — „Bámulással szemlélem, hogy a' Párisi Ujjság-Levelek 's más egyéb motskos irások engemet minden szempillantásban illetnek, 's mindent, valamit ez vagy amaz Frantzia, Pruszszianak Politikájáról 's eszközléseiről beszélni tud, nékem tulajdonittanak. Megvallom, hogy a' Hollándiai Revolutzióban, és az Helytartó Julsainak vissza adásábann részese voltam: de a' mi *Lüttikhi* a' és *Belgiumi* Revolutziót illeti, legkissebbnyire is ebbe magamat nem elegyitettem 's helybe sem hagytam. Nem vethet a' Világon senki szememre valamit, mellyet megígértem és végre nem hajtottam volna, 's melly az egyenes szivűséggel meg nem egyezett volna. Tselekedeteimnek fundamentoma mindenkoron ez vólt, hogy a' külső hatalmadságokkal való ügyes-bajos dolgokat folytató Ministernek nyilván kell el járni foglalatosságaiban, hogy azokról mindenek előtt számolhasson. Nem gondolom hogy valaki ellenkezőt mondhatna róllam; és a' miket némelly szerentse vadászók, kik magokat Pruszszus Miszfzionáriusoknak szokták nevezni, tselekesznek vagy beszéllenek, éppen

éppen nem lehet nékem tulajdonítani; mert soha ezek leg-kisebb nevem' all-írását nem mutathatták. Ha kezembenn vólnának minden irások 's időm bővebb vólna; minden motskokra bővebben felelnék. A' külső ügyes-bajos dolgokat folytató Tanátsot nállunk meg-nevelték, 4 Státus Ministereket és 4 Comissiokat rendelvén: kik mind együtt vilzik már most azt a' hivatalt, mellyet én egyedül 30 esztendő alatt folytattam, és ez utánn-is folytattam vólna —: de tsupa revoluzios Világban élünk, mellyek minden felé kezdik ki ütni magokat 's a' t.,,

A' *Belgrádi* vidékekről azt írják, hogy *Stratimirovits* Ur a' *Carlovitzi* Metropolita, több más nemzete-béli főbb személyekkel együtt olly véggel hivattatott légyen a' Feld Marschaltól Staféta által Belgrádba, hogy a' Tsászári és Királyi szolgálatban vólt Görög Vallású szabad akaratú Seregbélieknek jelentené-ki, és tenne vélek egyezést, hogy a' kiknek ezek közzül tettzeni fog, szabadosonn szolgálatot vállalhatnak az Orosz tábornál, vagy pedig ujjanton a' mi táborunknál is. *Stratimirovits* Ur azon fog tehát szorgalmatoskodni, hogy ezen nemzetnek Papjai által, az arra alkalmas személyeket, mennél jobb móddal lehet a' katonai szolgálatra ujjanton fel indithassa.

Két lehetetleneknek tettző hírek: Anglia Pruszziát, valamint tavaly Svéd Országot fárba hagyta. Nem gondol egyébbel tsak Orosz fát és bőrt vásárolhasson óltsónn. — Második: Pruszzia Ausiriával fog béke-séges kötésre lépni.

Költ Bétsben Juliusnak 5-dikán. 1791.